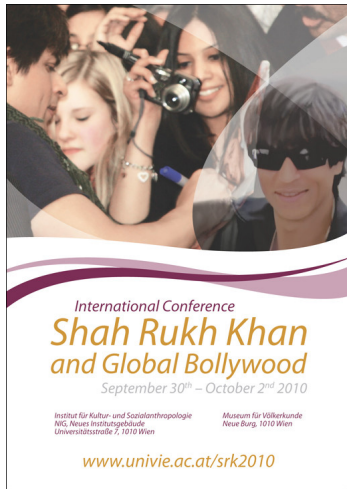

A bécsi egyetem Társadalmi és Kulturális Antropológia tanszéke 2010. szeptember 30-a és október 2-a között nemzetközi konferenciát szervezett *Shah Rukh Khan és a globalizálódó Bollywood* címmel. A konferencia kísérlet volt arra, hogy először hozza össze közös eszmecserére a Bollywooddal foglalkozó, különböző területről érkező kutatókat és doktoranduszhallgatókat, és sikerét jól mutatja a résztvevők magas száma és a témák sokszínűsége.

Bár a konferencia hívószava Bollywood legnagyobb sztárja, Shah Rukh Khan volt, az ő személye azonban csak jó ürügyet szolgáltatott arra, hogy számos Bollywooddal kapcsolatos problémáról essen szó. A két nyitóelőadásra a Bollywoodi film két nagy szakértőjét kérték fel. Rajinder Kumar Dudrah, több Bollywoodról szóló könyv szerzője és a *South Asian Popular*

Culture

című folyóirat

alapítószerkesztője arról beszélt, hogy mára Bollywood fogalma teljesen megváltozott, jóval többet jelent maguknál a filmeknél, egy egész kulturális ipar épül rá nemcsak Indiában, hanem a nyugati országokban is, és hogy Shah Rukh Khan személye, mint ennek az iparnak az egyik emblematikus figurája, hányféle elméleti kérdést vethet fel.

Ashish Rajadhyaksha, több indiai filmről szóló könyv szerzője és az *Indiai film enciklopédiájának* szerkesztője azt mutatta be Shah Rukh figuráján keresztül, hogy mára mennyire megváltozott a „sztár” fogalma. Szerinte egyes indiai sztárok esetében már nem is szupersztárokról, hanem „hipersztárokról” kellene beszélni, mert filmen kívüli egyéb tevékenységeik (Shah Rukh esetében a reklámfilmek, a kriketbiznissz, a mindenféle filmes és tévés produceri munkák, az ingatlanügyletek stb.) annyira összefonódtak a sztárságukból következő különleges helyzetükkel, hogy szinte már eldönthetetlen, mi tartozik Bollywoodhoz, és mi van azon túl. Némi iróniával azt mondhatnánk, maga a konferencia is bekerült Bollywood e vonzáskörzetébe, amikor a nyitóünnepségen felolvasták Shah Rukh Khannak a résztvevőkhöz írott üzenetét (angolul olvasható

[a konferencia honlapján](#)

, és amikor a zárórendezvényen a szervezők eldicsekedtek azzal, hogy Bollywood legnagyobb sztárja Twitter-oldalán beszélt rajongóinak a konferenciáról.

Shah Rukh Khan személyéből következően több előadás szólt a sztárjelenségről mint szociológiai vagy kultúrantropológiai kérdésről, melyek nemcsak a rajongóközösségek alakulását, működését és változásait vizsgálták, hanem számos érdekes jelenséget is bemutatnak. A bécsi tanszék kultúrantropológusa, Elke Mader az interneten rajongók által létrehozott különböző „műalkotások” sokféleségéről tartott előadást, míg kollégája Bernhard Fuchs a „Mini Khan”-nak elnevezett Shah Rukh-babák körüli kultusról beszélt. Ezeket egy élelmes vállalkozó dobta piacra 2006-ban „Dollywood” néven (indításként 4 bollywoodi sztár, SRK, Hrithik Roshan, Kajol és Priyanka Chopra miniatűr másait megformázva), és ugyanúgy cserélhető öltözékekkel vásárolhatók meg, mint a Barbie babák. A rajongók nemcsak sikeres filmek kosztümjeit utánozó ruhákat varrnak a Shah Rukh-babáknak, de egyes jelenetek komplett

Írta: Szavéra

2010. október 03. vasárnap, 21:36

díszleteit is elkészítik hozzá, egy ízben 3 évig utaztatták az egyik babát egy projekt keretében, és egy művész egész projektet alapozott rá (megtekinthető [ITT](#)).

A konferencia ideje alatt kiállítást is rendeztek a tanszék folyosóin Shah Rukh Khan-filmek plakátjaiból, róla szóló könyvekből (a komoly tudományos munkák mellett olyanokat is láthattunk, mint „bollywoodi szakácskönyv”), és a mindenféle rajongók által vásárolt emléktárgyakból. A különböző képeslapok, újságok és plakátok mellett kiállítottak kulcstartókat, tükröket, tollakat, bögréket, poháralátéteket, tányérokat, számítógépes egéralátéteket és még számos más Shah Rukhos fotót viselő tárgyat. Egy élelmes indiai videó- és DVD-kereskedő árulta is ezeket a tárgyakat a konferencia ideje alatt (Shah Rukhos bögréből legalább 30-40 félélt vonultatva fel!), és bár a komoly kutatók jókat nevettek a sztárkultusz ilyenféle szélsőséges megnyilvánulásain, azért számos táskában landolt egy-egy bögre vagy filmplakát...

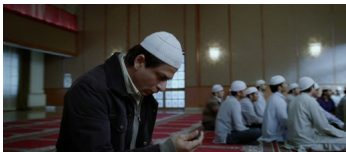

Írta: Szavérá

2010. október 03. vasárnap, 21:36

Emellett szó esett még számos Bollywooddal kapcsolatos filmes kérdésről, például arról, hogy mekkora szerepet játszik az indiai filmekben a hindu mitológia jelképrendszere, hogy Shah Rukh Khan személyisége mennyire sajátos helyzetet teremt vallási kérdések terén, mivel hívő muszlim létére egyformán vált emblemikus hindu és szikh figurák megtestesítőjévé is. A hithű muszlim image inkább csak az utóbbi idők fejleménye filmes pályafutásában (és ebből a szempontból a *My Name Is Kahn* nem feltétlenül csak az alkotók által várt pozitív eredményt érte el). Szó esett a nemi reprezentáció kérdéseiről és ennek kapcsán elkerülhetetlenül előkerült az a téma is, hogy SRK személyisége mennyire fontos, központi alakja a homoszexuális Bollywood-rajongó közösségek ikonográfiájának. Ezen kívül külön szekciót szenteltek a tánc és a zene hindi filmekben betöltött szerepének.

Írta: Szavérá

2010. október 03. vasárnap, 21:36

A program részeként szerepeltek filmipari kérdések is, például hallhattunk előadást Shah Rukh olyan szórakoztatóipari tevékenységeiről, melyekkel új utakat nyitott vagy divatot teremtett. A konferencia érdekes színfoltját alkották a szakmát gyakorlatban művelő emberek előadásai.

Nasreen Munni Kabir, az *Inner World of Shah Rukh Khan* és az *Outer World of Shah Rukh Khan* című dokumentumfilmek

rendezője a vele folytatott munkáról mesélt. A

Don

díszlettervezője a régi és az új

Don

látványvilágát hasonlította össze számos szempontból, míg egy Bollywoodban, Subash Gai filmes iskolájában oktató osztrák forgatókönyvíró az ottani forgatókönyvírás sajátosságairól számolt be.

A konferencia zárásaként a résztvevők elhatározták, hogy a jövőbeli együttműködések elősegítése érdekében létrehoznak két kutatócsoportot. Az egyik azon német kutatók projektje lesz, akik Bollywood német nyelvterületen való befogadásával foglalkoznak. A másik egy átfogóbb, Európai Unió-szintű projekt, amelynek hívószava „Euro-Bollywood” lesz, és az európai kultúra és Bollywood egymásra hatásait fogja vizsgálni különböző szempontokból.

Reméljük az ehhez hasonló vállalkozások elősegítik majd a jövőben Bollywood jobb

Írta: Szavéra

2010. október 03. vasárnap, 21:36

megismertetését és annak az előítéletnek a leküzdését, mely a hindi nyelvű szórakozató filmet csak felszínes, giccses tömegfilmnek tartja.

